

Sygdoms- og skadedyrsbekæmpelse

Septoriaangrebene varierede fra moderate til kraftige i 2012 afhængig af sort og landsdel. I de mest dyrkede sorter var gulrust ikke det store problem, men i de ikke dyrkede eller mindre dyrkede gulrustmodtagelige sorter er opnået store merudbytter for svampebekæmpelse.

Landskonsulent Ghita Cordsen Nielsen
Videncentret for Landbrug
gcn@vfl.dk

Den Europæiske Union ved Den Europæiske Fond for Udvikling af Landområder og Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri har deltaget i finansieringen af projektet.

Svampebekæmpelse i vinterhvede

Septoria var den dominerende svampesygdom i 2012, og angrebene varierede fra moderat til kraftig i angrebsstyrke, mens gulrust ikke var noget problem i de mest dyrkede sorter. Der har været meget stor variation i de opnåede merudbytter for Septoriabekæmpelse med de største merudbytter i Sønderjylland og de laveste på Lolland Falster og Sjælland.

I 2012 er der i gennemsnit af alle sorts- og planteværnsforsøg med de mest dyrkede sorter opnået et bruttomerudbytte på 10 hkg/ha mod et relativt stabilt niveau på omkring 6 hkg/ha de foregående 7 år.

Af tabel 1 fremgår, at der i Ambition (dyrket på 0,3% af hvedearealet i 2012) i gennemsnit af alle sorts- og planteværnsforsøg i 2012 er opnået i gennemsnit 21,0 hkg/ha i bruttomerudbytte for svampebekæmpelse og op til 52,6 hkg/ha i et forsøg, hvilket hovedsagelig skyldes bekæmpelse af gulrust.

I Mariboss og Jensen blev der i gennemsnit opnået et bruttomerudbytte på 8-9 hkg/ha, hvorfra der skal trækkes ca. 3-4 hkg/ha til svampemidler.

Timing vigtigere end dosering

I forsøgene med kraftige angreb af Septoria har der været betaling for en relativ høj indsats

af svampemiddel. At en god timing er vigtigere end doseringen kan illustreres ved et Landsforsøg med forskellige strategier og 2-3 sprøjtninger på Ultang ved Haderslev i 2012 med meget Septoria i Hereford (figur 1). Det fremgår, at det bedste starttidspunkt mod Septoria var st. 33-37 (fanebladet tæt på at være synligt, sprøjtet den 22.

Foto 1-2. Foto fra sortsforsøg på Ultang ved Haderslev fotograferet den 13. juli i ubehandlet Hereford henholdsvis Mariboss. Der var på lokaliteten et usædvanligt højt smittetryk af Septoria i modtagelige sorter.

maj). Ved at sammenholde søjlesæt 1 og 2 fremgår, at den tidlige behandling med 0,15 Flexity + 0,15 Rubric i vækststadium 31 (1 knæ udviklet) 1. maj kun har bidraget forholdsvis lidt til merudbyttet. Der var ikke meldug i forsøget, men Rubric har effekt på tidlige angreb af Septoria. Det fremgår også, at en samlet indsats af svampemiddel på 75% i Hereford med opstart i vækststadium 33-37 har givet et nettomerudbytte på 24,5 hkg/ha, mens opstart i vækststadium 39 den 27. maj med samme samlede mængde kun har givet et nettomerudbytte på 8,6 hkg/ha.

Svampebekæmpelse i byg

I vinter- og vårbyg optrådte der i flere forsøg angreb af Ramularia i 2012, men kun undtagelsesvis kunne der ses et merudbytte, som specifikt kunne relateres til bekæmpelse af Ramularia. I vårbyg optrådte der i flere forsøg angreb af skoldplet, og løsnin-ger indeholdende bl.a. Proline og Prosaro har klaret sig godt i forsøgene, mens løsninger indeholdende bl.a. Folicur/Orius og Bumper/Tilt 250 EC har klaret sig mindre godt mod skoldplet.

Svampebekæmpelse i raps og virus

Der er opnået varierende merudbytter for svampebekæmpelse under blomstring i vinterraps i 2012. I gennemsnit af den ene forsøgsserie var der ingen sikre udslag, mens der i den anden serie blev fundet op til 3,5 hkg/ha i nettomerudbytte for blandingen 0,35 l Amistar + 0,35 l Folicur. Ved en rapspris på 375 kr./hkg har ca. 65% af forsøgene været rentable de sidste 14 år, og det gennemsnitlige bruttomerudbyt-

Tabel 1. De mest udbredte hvedesorters modtagelighed for svampesygdomme og opnåede bruttomerudbytter for svampebekæmpelse i alle sorts- og planteværnsforsøg (op til 25 forsøg pr. sort). Oversigt over Landsforsøgene 2011 og 2012.

	Pct. af hvede- areal 2013	Pct. af hvede- areal 2012	Septoria (0-3)●	Gulrust (0-3)●	Meldug (0-3)●	Antal forsøg 2012	Gns. brutto- merud- bytter 2012 og maks. merudb.	Antal forsøg 2011	Gns. brutto- merud- bytter 2011 og maks. merudb.
Mariboss	32,0	22,6	2 (1)	1	2	23	9,1 (28,4)	21	7,8 (18,2)
Jensen	23,5	12,7	2	1	1	13	8,2 (17,0)	13	7,5 (14,6)
Hereford	22,2	37,8	3 (2)	1	2	25	12,9 (29,4)	25	8,2 (17,7)
KWS-Dacanto	7,1	0,1	3	2	2	9	7,0 (14,9)	6	6,2 (10,5)
Tuareg	2,8	6,1	2	2 (3)	1	10	7,6 (13,8)	15	6,1 (11,6)
Sortsblanding	2,7	2,6	-	-	-	-	-	-	-
Tabasco	1,9	4,0	1	2 (3)	1	15	5,4 (15,1)	11	3,4 (7,4)
JB-Asano	1,8	1,5	3 (2)	3	2	9	12,2 (23,1)	11	6,9 (11,1)
Elixer	1,7	0,0	3	1	1	4	4,2 (7,0)	6	3,8 (6,3)
Genius	1,6	1,5	3	2	1	11	6,0 (13,7)	11	4,7 (9,2)
Fruement	0,6	4,5	2	2	2	11	9,0 (16,4)	19	8,2 (17,3)
Ambition	0,3	1,3	1	3	3	9	21,0 (52,6)	14	7,9 (13,9)
I alt	98,2	94,7							

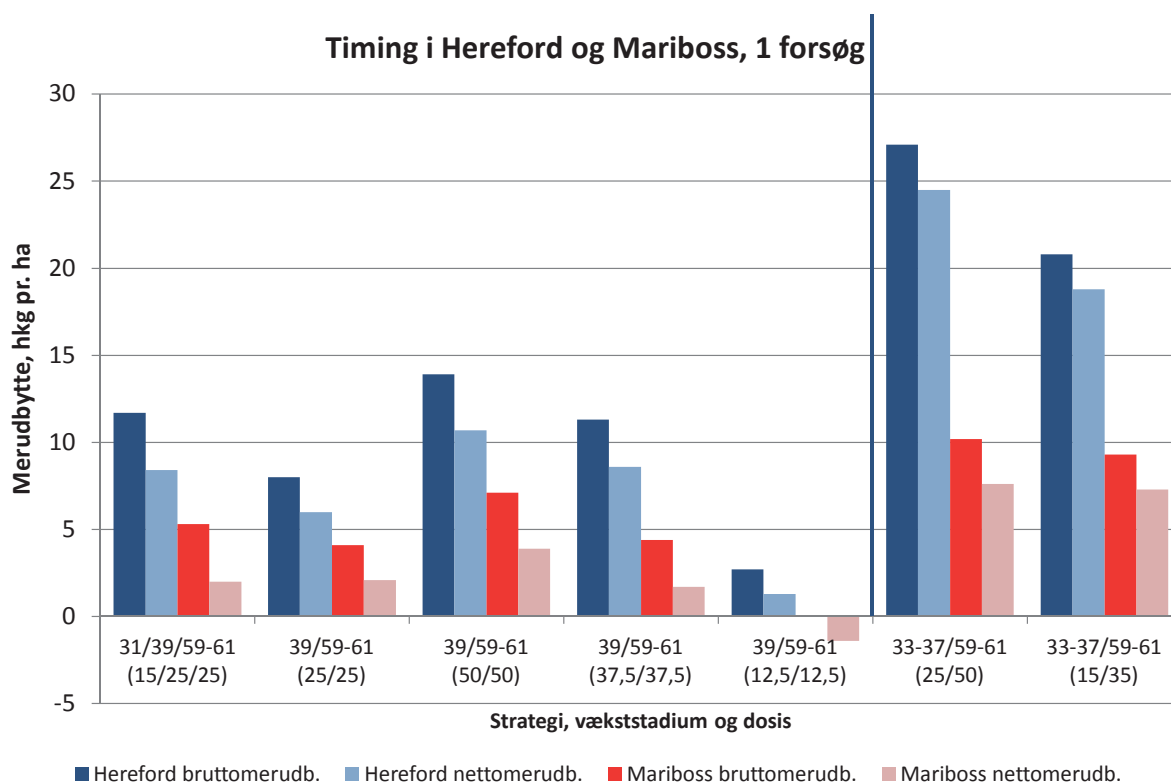
● 0-3 skala, hvor 3 er meget modtagelig.

Tallene i parentes ved sygdomskarakterer viser karakteren året før. Kun angivet, hvis nyeste karakter er ændret. Tallene i parentes ved bruttomerudbytter viser det højeste bruttomerudbytte i enkeltforsøgene.

te har været 1,7 hkg/ha. Bedømmelser i sortsforsøg har vist forskelle i sorternes modtagelighed mod rodhalsråd, der enkelte steder optrådte med tabsvoldende angreb i 2012. Der er fundet angreb af virusset turnip yellows virus (TuYV) i alle 20 undersøgte risikomarker (relativt tidligt såede marker fra milde områder) og op til 100% angrebne planter, hvilket er overraskende. Ved 100% angrebne planter kan der være op til 25-30% i udbyt-tetab. Virusset overføres af ferskenbladlus i efteråret.

Svampebekæmpelse i majs og foderroer/energieroer

I gennemsnit af 3 forsøg i 2012 i kernemajs i højrisikomarker (forfrugt majs og reduceret jordbearbejdning) er der opnået nettomerudbytter op til 11,4 hkg/ha. Den bedste strategi har været at sprøjte tidligt, når sidste blad er udviklet, og hanblomsten er mærkbar, hvilket er i overensstemmelse med tidlige angreb af majsøjeplet. Der er opnået et højere nettomerudbytte med 0,75 l/ha Opera end med 1,125 l/ha, og der har ikke været betaling for at

Figur 1. Opnåede brutto- og nettomerudbytter i 1 Landsforsøg ved Ultang ved Haderslev med meget Septoria i 2012 og 2 eller 3 sprøjtninger. Tidspunkter for sprøjtning (vækststadium) og doser (samlet dosis af blandingen Rubric+ Proline) er angivet. Uddrag af Oversigt over Landsforsøgene tabel 36 side 96.

udføre to svampesprøjtninger.

I to forsøg i majshelsæd i højrisikomarker (forfrugt majs og reduceret jordbearbejdning) kom angrebene senere, og det sene bekæmpelsestidspunkt (2-3 uger efter at sidste blad er udviklet, og hanblomsten er mærkbar) gav det højeste nettomerudbytte, som var op til omkring 19 afgrødeenheder. Heller ikke i majshelsæd var der betaling for to sprøjtninger.

Fremover vil forsøgene med svampbekæmpelse i majs blive anlagt i pløjede marker med forfrugt majs, da dette er mest udbredt i praksis.

Det første forsøg med svampbekæmpelse i foderroer/energiroer med angreb af *Ramularia* har resulteret i et nettomerudbytte på 2800 kr./ha.

Nye afgifter og svampe- og skadedyrsbekæmpelse i landbrugsafgrøder

I Oversigt over Landsforsøgene 2012 er der i alle tabeller beregnet nettomerudbytter med både den nuværende afgift og ved den nye forventede afgift. ■

